

Mål- og indholdsbeskrivelser for SFO

Redaktion:

Guy Rubaudo, pædagogisk konsulent
Per Udesen, skolechef

Pædagogisk Udvalg:

Pia Christiansen, SFO-leder
Jane Krøyer, SFO-afdelingsleder
Rita Lavin, SFO-afdelingsleder
Brian Brønd, SFO-leder
Robert Samsøe, pædagog
Lennart Skadhauge Troelsen, pædagog

Foto: Per Christensen

Forord

Det er med glæde, at jeg her præsenterer mål- og indholdsbeskrivelser for SFO i Gladsaxe. I Gladsaxe har vi altid arbejdet ud fra, at der skal være en sammenhæng mellem børnenes undervisning og aktiviteterne i SFO. Siden slutningen af 80'erne har folkeskolelærerne og SFO-pædagogerne i Gladsaxe samarbejdet om de pædagogiske mål og læringsprocesser. Og netop derfor har Undervisningsministeriet brugt Gladsaxe som foregangskommune i forbindelse med den nye bekendtgørelse om, at SFO'erne skal være en fuldt integreret del af folkeskolen.

Det er derfor med stolthed og glæde, at Gladsaxe nu beskriver det arbejde, der dagligt bliver udført i SFO'erne. Pædagogerne kender målene og har længe arbejdet med at videreføre skolernes pædagogik. Nu har vi fuldført arbejdet ved at beskrive, hvad det i praksis vil sige at tænke i helheder og udfordre børnene.

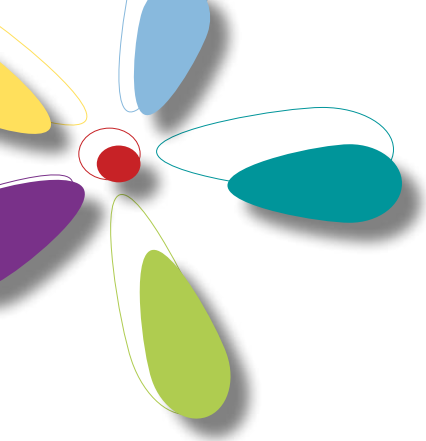
Mål – og indholdsbeskrivelserne tager udgangspunkt i praksis. Her er konkrete beskrivelser af, hvad der forventes af medarbejderne – og forældre og andre interesserede kan få et tydeligt og klart billede af livet i en SFO i Gladsaxe.

Resultatet er en række målsætninger, der kan bruges i det daglige og især være en hjælp til nye medarbejdere, så vi med SFO kan blive ved med at være i front.

Rigtig god fornøjelse.

Karin Søjberg Holst
Borgmester

Indhold

Forord	3
Indledning	5
Mål- og indholdsbeskrivelse for SFO i Gladsaxe Kommune	6
Konkrete mål- og indholdsbeskrivelser	10
Værdier	12
Fællesskab	14
Kulturformidling	16
Filosofisk udfordring	18
Kropslig udfordring	20
Udtryksformer	22
Naturforståelse	24

Indledning

Undervisningsministeriet har udsendt bekendtgørelse nr. 550 af 18. juni 2009 om krav til indholdet af mål- og indholdsbeskrivelser for skolefritidsordninger (SFO).

Bekendtgørelsen fastsætter, at det er Byrådet, der med mål- og indholdsbeskrivelserne skal give borgerne mulighed for at få indblik i den enkelte kommunes prioriteringer og service-niveau i forhold til skolefritidsordninger.

Formålet med beskrivelserne er desuden at fremme, at skolefritidsordningerne inddrages i opfyldelsen af folkeskolens formål. I Gladsaxe Kommune er SFO en fuldt integreret del af folkeskolen.

Processen med udarbejdelsen af mål- og indholdsbeskrivelser for SFO har været lagt frem for Pædagogisk Udvalg for SFO, som i januar 2009 igangsatte en proces for arbejdet med mål- og indholdsbeskrivelser i SFO i samarbejde med to studerende fra Roskilde Universitets Center.

Medarbejdere fra SFO og medlemmer af skolebestyrelser har været inddraget i processen, specielt i de faser hvor mål- og indholdsbeskrivelserne er blevet bearbejdet. Den samlede proces har resulteret i det udarbejdede forslag.

Mål- og indholdsbeskrivelserne er revideret efter høringsudtalelser fra skolebestyrelser og de faglige organisationer. Endelig er mål- og indholdsbeskrivelserne godkendt i Børne- og Undervisningsudvalget og i Gladsaxe Byråd.

Hver af de 14 SFO'er vil nu omsætte de konkrete mål til handlinger. Mål- og Indholdsbeskrivelserne skal evalueres i 2011 og vil herefter indgå i revidering af de skolepolitiske mål. Ved formuleringen af en ny skolepolitik vil mål- og indholdsbeskrivelser for SFO blive en naturlig del af denne.

Mål- og indholdsbeskrivelse for SFO i Gladsaxe Kommune

I ”Skolepolitik 2007-2011” har Gladsaxe Byråd fastsat de overordnede mål, rammer og ressourcer på skoleområdet. Skolepolitikken bygger på lov om folkeskolen og skal ses i sammenhæng med kommunestrategien og de øvrige områder og politikker, der omfatter børn og unge i skolen. Særligt sundhedspolitikken og den sammenhængende børnepolitik har til formål at sikre sammenhængen mellem det almene og det forebyggende arbejde og den målrettede indsats over for børn og unge med behov for særlig støtte.

Også Gladsaxe Kommunes integrationspolitik, fritids- og idrætspolitik samt kulturpolitik vil være retningsgivere for arbejdet i SFO.

I skolepolitikken er det fastlagt, at lærere og pædagoger i den enkelte skoles indskoling samarbejder, så undervisning og SFO-aktiviteter leder frem til, at børnene kan opfylde de kommunale trinmål for børnenes alsidige, sociale og personlige udvikling.

På hver skole indgår SFO-lederen i skolens ledelse. SFO-lederen refererer til skolelederen og har det daglige ansvar for SFO-tilbuddet, herunder:

- den pædagogiske linje,
- ansvaret for at SFO lever op til de af Byrådet og skolebestyrelsen opstillede mål og principper,
- ansvaret for samarbejdet med skolens leder om helheden i indskoling, og
- det daglige personaleansvar.

Der er SFO for børn i børnehaveklasse, 1., 2. og 3. klasse, og der er 14 SFO'er med omkring 2.500 børn.

I Gladsaxe Kommune medvirker SFO til udmøntning af kommunens sammenhængende børnepolitik, idet værdierne og den professionelle og tværfaglige indsats gælder for alle områder og ansatte, der arbejder med børn. Samspillet mellem SFO's pædagogiske aktiviteter, skolens undervisning og samarbejdet mellem skole og hjem er baseret på et samarbejde mellem lærere og pædagoger.

”Fælles børn - fælles ansvar”, vedtaget i Børne- og Undervisningsudvalget den 21.11.2006 sag nr. 128, beskriver de fire dimensioner i en skole med helhed og sammenhæng:

Helhed i overgangen mellem daginstitution og SFO/skole:

betyder, at skolen og daginstitutionerne samarbejder om børnenes skolestart. Der er udarbejdet en samarbejdsaftale, som omhandler elementer i sammenhængen mellem en skole og de daginstitutioner, som indgår i distriktssamarbejdet. Pædagoger fra daginstitutionerne og SFO, børnehaveklasseledere og lærere i 1. klasse skal via en fælles Gladsaxe-model, vedtaget i Børne- og Undervisningsudvalget i 2006, arbejde sammen med det formål, at børnene får den bedste skolestart.

Helhed i dagligdagen – mellem skole og SFO:

betyder, at lærere og pædagoger ud fra hver deres faglige baggrund har et fælles ansvar for, at børnene bliver udfordret hele dagen og dermed kommer rundt om "det hele barn" gennem undervisning og SFO-aktiviteter.

Der skal dagligt foregå en planlagt "overleveringspraksis" mellem lærere, pædagoger og børn, så det ikke er overladt til børnene selv at klare kommunikationen mellem skole og SFO.

Helhed i indskolingen – det langsigtede perspektiv:

betyder, at den lærer og den SFO-pædagog, der sammen med børnehaveklasselederen starter børnehaveklassen, og som i 1. klasse bliver en del af de voksne om klassen, følger denne frem til 3. klasse og medvirker således til at skabe voksenkontinuitet i skoleforløbet. Det tilstræbes ligeledes, at de samme lærere har timer i indskolingen gennem en årrække.

Helhed i overgangen mellem skole/ SFO og fritidsklub:

betyder, at de lærere og de pædagoger der arbejder med børnene i 3. klasse, mødes med de pædagoger fra den fritidsklub, der skal modtage barnet. Lærere,

pædagoger fra SFO og pædagoger fra fritidsklubben skal via en samarbejdsaftale arbejde med det formål, at børnene får den bedste udslusning fra SFO til fritidsklub. Efterfølgende skal samarbejdet mellem lærerne og fritidsklubben fortsat arbejde for at skabe sammenhæng i børnenes skole- og fritidsliv.

I 2004 og med revision i 2008 er der udarbejdet trin- og slutmål for alle skolens fag samt for elevens alsidige, sociale og personlige udvikling. Det betyder, at aktiviteterne i SFO vurderes i forhold til trinmålene og udfordrer disse.

Der er fastsat trinmål for barnets alsidige, sociale og personlige udvikling, og trinmålene er et centralt samarbejdsværktøj for det fælles arbejde mellem lærere og pædagoger. Dette er gjort for at markere vigtigheden af, at børnenes skoleforløb handler om mere end den faglige læring. Det er lige så centralt, at der bliver sat professionelt fokus på at udvikle børnenes fælles værdier, forståelse og gensidige tolerance.

Pædagoger og lærere i børnehaveklasse og 1. - 3. klasse samarbejder om planlægning, udførelse og evaluering af aktiviteter for børnene omkring den samordnede skolestart.

I SFO er der tilbud om lektiestøtte på forældreniveau sammen med en pædagog. Alle SFO'er deltager i de fælles sportsaktiviteter, som der inviteres til af Institutionernes Sportsudvalg. Hertil er der fri adgang til svømmehallerne og skøjtehallen for de SFO'er, der ønsker at give børnene mulighed for at træne vand-

tilvænning eller at udfolde sig gennem leg og bevægelse i vand.

Alle SFO'er har adgang til brug af skolernes idrætsfaciliteter både udendørs og indendørs. Udeleg er et stort aktiv for børnene i SFO, da alle SFO'er har legepladser. Ligeledes er Institutionernes Sejlklub et sportsligt aktiv for SFO.

Samarbejdet mellem SFO og idrætsforeningerne i kommunen skal styrkes. SFO og idrætsforeningerne kan søge god og gensidig inspiration i et tæt samarbejde mellem pædagoger og de frivillige foreningsinstruktører.

Kulturen i SFO bygger i udbredt grad på børnenes medindflydelse på valg af aktiviteter. Der holdes børnemøder, hvor både aktiviteter fastlægges og større eller mindre emner fra den almindelige hverdag og spørgsmål af mere filosofisk karakter drøftes.

Gladsaxe Kommunes børnepolitik sikrer sammenhæng i tilbuddene til børn og unge. Den skal sikre, at børn med særlige behov får den rigtige hjælp i tide. Byrådet har givet rammerne for en sammenhængende børnepolitik i et tværfagligt samarbejde. Lærere, pædagoger, psykologer og andre fagfolk, som arbejder med børn og unge, samarbejder på tværs for at sikre en sammenhængende indsats for børn og unge både på det generelle plan og i konkrete sager.

Konkrete mål- og indholdsbeskrivelser

Forslag til mål- og indholdsbeskrivelser for SFO i Gladsaxe tager udgangspunkt i dagligdagen i SFO ud fra følgende spørgsmål:

- Hvordan arbejder vi med børnene?
- Hvad har betydning i vores arbejde?
- Hvilke drømme og visioner har vi for den gode SFO?

SFO i Gladsaxe er en integreret del af skolen, hvor lærere og pædagoger samarbejder omkring børnene gennem hele indskolingsforløbet. Samarbejdet tager udgangspunkt i at udnytte de forskellige faglige indgangsvinkler og særlige kompetenceområder, der knytter sig hertil, så der sikres et helhedsorienteret syn på barnet.

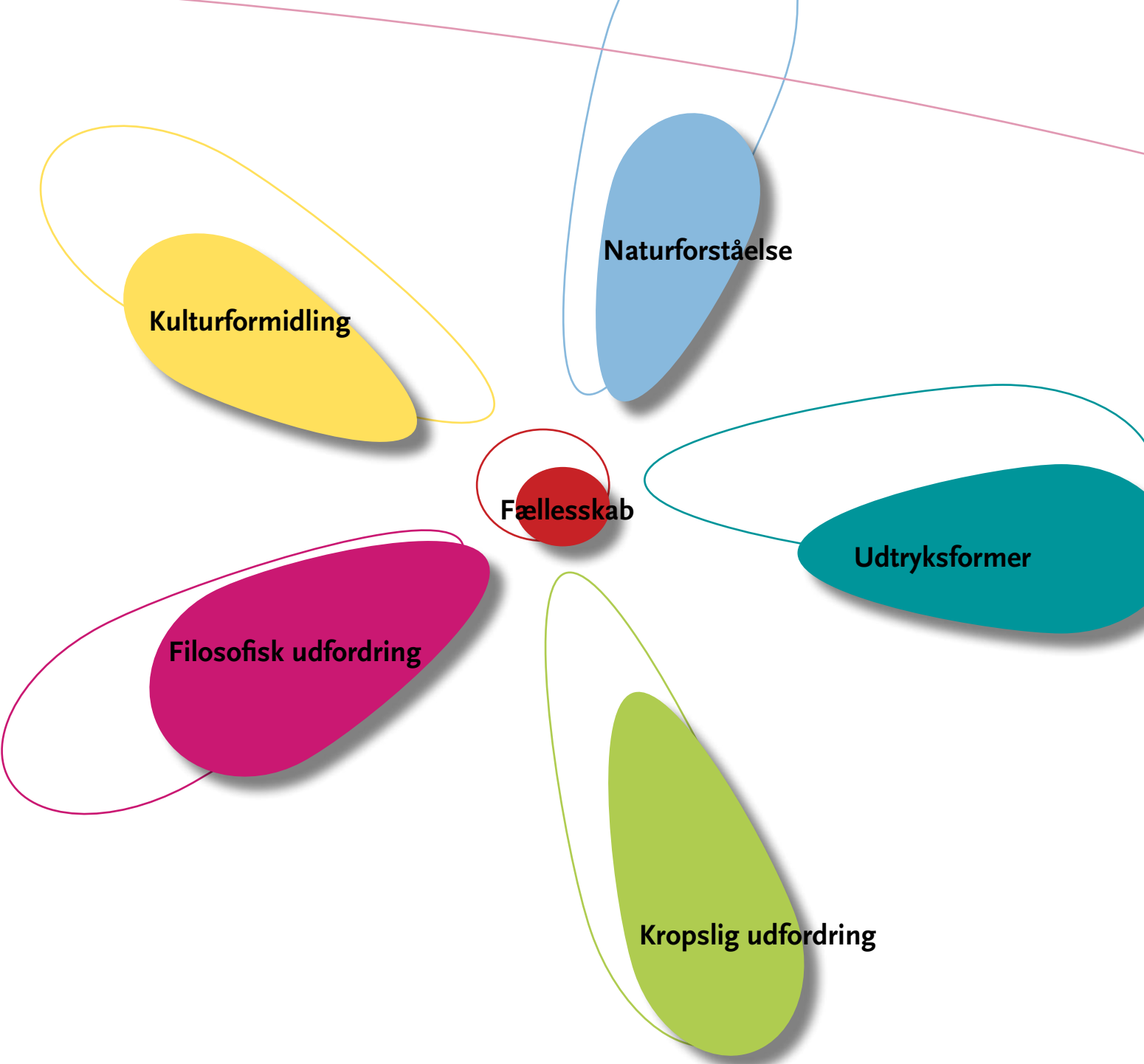
I en hverdag præget af mange voksenorganiserede aktiviteter er det vigtigt, at SFO'en også giver plads til, at børnene selv kan finde på og organisere lege og aktiviteter i trygge rammer.

Skolen er én enhed bestående af en undervisnings- og en fritidsdel. Mål- og indholdsbeskrivelserne er et udtryk for det pædagogiske arbejde og den pædagogiske faglighed, der gør sig gældende i SFO. Forslag til mål- og indholdsbeskrivelser for SFO tager sit afsæt i de grundlæggende værdier om helheds-tænkning, anerkendende tilgang, nærvær og engagement.

Mål for arbejdet er beskrevet i forhold til områderne:

- Fællesskab
- Kulturformidling
- Filosofisk udfordring
- Kropslig udfordring
- Udtryksformer
- Naturforståelse.

Børnene vil opleve, at deres hverdag tager afsæt i de seks beskrevne områder og de grundlæggende værdier. Selvom aktiviteterne kan være forskellige fra SFO til SFO, vil der være en fælles forståelse for det pædagogiske udgangspunkt.

Værdier

I SFO møder barnet nogle grundlæggende værdier. De værdier, der ligger til grund for arbejdet, er værdier, som pædagogerne målrettet skal viderefremde til børnene.

Den måde, pædagogerne er sammen på og taler til hinanden på, afspejler sig i børnenes måde at være sammen på og tale til hinanden på. Børn gentager, imiterer og spejler det, de ser. Pædagogerne er rollemodeller for børnene, og den udvikling, vi ønsker for børnene, skal have sit professionelle afsæt i en bevidst tilrettelagt pædagogisk praksis.

I SFO møder børnene

Pædagoger, der tænker i helheder:

Det er pædagoger, der arbejder ud fra den overbevisning, at barnet besidder mange kompetencer og skal have udfordringer på forskellige måder for at udforske og udvikle stærke og mindre stærke sider. Det er pædagoger, som ser barnet som et helt menneske.

Det er pædagoger, der ser barnets samspil med omgivelserne, og som er med til at sikre, at der skabes helhed i børnenes liv. Forældresamarbejdet er en vigtig del af arbejdet med børnene. Det fælles ansvar for børnenes udvikling forudsætter en fælles forståelse og et tæt samarbejde mellem pædagoger og forældre. Der gives tilbud om forældresamtaler med fokus på barnets udvikling og trivsel.

Pædagoger, der er anerkendende:

Det er pædagoger, der ser barnet som et unikt og betydningsfuldt individ, der har krav på at blive værdsat og taget alvorligt.

Det er pædagoger, der følger op på børnenes initiativer og giver dem medindflydelse på den fælles hverdag, så de mærker, at deres mening har en værdi og, at de derved opnår en ejerskabsfølelse.

Pædagoger, der er nærværende:

Det er pædagoger, der er til stede i øjeblikket og kan møde barnet der, hvor det er lige nu.

Det er pædagoger, der samler op på de små dialoger, der har betydning for det enkelte barn, og pædagoger der er nysgerrige, opmærksomme og lyttende.

Pædagoger, der er engagerede og vækker begejstring:

Det er pædagoger, der skaber glæde og begejstring for den fælles hverdag, der er præget af livskvalitet, udvikling og fællesskab.

Det er pædagoger, der er nysgerrige og interesserede på verden og lader engagement og livsglæde smitte af i samværet med børnene.

Fællesskab

Hvad er en god ven? Kan gode venner blive uvenner? Hvad er jeg særlig god til? Hvor går mine grænser? Hvordan kan jeg kende andres grænser? Hvordan kan vi samarbejde om en fælles opgave?

Baggrund:

Mennesket vil altid søge at indgå i fællesskaber, og det er en vigtig opgave, at børnene i SFO får erfaring med positive fællesskaber, der er præget af rummelighed og tolerance. Mennesket er af natur et socialt væsen og er i stand til at indgå i sociale sammenhænge. Identiteten bliver skabt i relation til andre, og traditioner, viden og erfaringer bliver videreført gennem fællesskabet.

Rammerne og måden at være sammen på er medvirkende til, at børnene udvikler en forståelse for de sociale spilleregler. Det handler om at skabe en social sammenhængskraft, hvor alle har en vigtig rolle, og hvor hvert enkelt barn føler sig interessant og værdifuld.

Pædagogerne opfordrer og udfordrer børnene til at være nysgerrige på hinanden og vise opmærksomhed overfor hinanden og omverdenen. Det skaber forståelse og respekt for de individuelle forskelligheder og udvikler børnenes indlevelsesevne.

At knytte sociale relationer børnene imellem og mulighed for at udvikle venskaber er essentielt for trivsel og en grundlæggende evne for at kunne fungere i samfundets fællesskaber livet igennem. De børn, som ikke selv formår at etablere relationer til kammeraterne, får støtte ved fx at igangsætte aktiviteter, som tager udgangspunkt i det enkelte barn, men som også giver plads til andre og derigennem åbner mulighed for at skabe en udvikling af de sociale kompetencer.

At fungere i fællesskabet betyder også, at barnet udvikler en realistisk og positiv selvforståelse og bliver bevidst om og anerkendt i kvaliteten ved netop sin særlige personlighed.

Selvforståelse og anerkendelse er vigtige elementer i styrkelsen af barnets selvværd og selvtillid og som fundament for de sociale kompetencer. Selvtillid og selvværd er afgørende faktorer for det enkelte barns trivsel og livskvalitet.

Trivsel skal være til stede hele tiden, og det omhandler både den fysiske, den psykiske og den sociale trivsel. Børnene skal have udfordringer og turde tage udfordringer.

Det er SFO's mål, at børnene:

- lærer at indgå i og tage ansvar for fællesskabet
- lærer at kende sig selv og sine egne styrker og begrænsninger
- kan leve sig ind i andres situation og viser hensyn til andre
- etablerer og udvikler relationer og får mulighed for at udvikle venskaber
- har kendskab til og forståelse for sociale spilleregler
- oplever at være en del af en større sammenhæng.

Fællesskab

Den fælles idrætsdag: Sammen med 3.000 andre børn og voksne fra alle SFO'erne er vi til den årlige idrætsdag. Jeg står i kø til forhindringsbanen "Stjernetræf" sammen med en ny dreng, der ikke kan tale dansk. Der er 8-10 børn fra vores SFO i køen, og de holder vores plads i køen, mens drengen og jeg går en tur rundt om banen for at se på de forskellige forhindringer.

Da det bliver hans tur, løber jeg rundt med ham på banen. Ret hurtigt kan vi høre, at der er flere, der hepper på

ham og råber hans navn. Jeg kan se, at en del af børnene har fordelt sig rundt om banen og råber og klapper det bedste, de kan. Da han er kommet i mål, bliver han stort smilende modtaget af en flok af de børn, han kender. De roser ham højt og giver skulderklap og kram.

Han tager mig i hånden og trækker mig om bag i køen igen. Han vil gerne prøve igen, og mens vi venter på, at det bliver hans tur, råber og klapper han af de andre børn, der er på banen.

Kulturformidling

Hvorfor holder vi fastelavn? Hvad betyder demokrati? Hvad er det særlige ved vores måde at være sammen på? Hvad er vores værdier, normer og traditioner?

Baggrund:

Kulturen i SFO er rammen omkring det pædagogiske arbejde og afspejles i stor udstrækning i strukturen i hverdagen og gennem den måde, vi er sammen på.

Samværet i SFO bærer præg af en række traditioner. Både de traditioner, der knytter sig til hverdagens genkendelige struktur i form af fx samling om eftermiddagen og fredagshygge, men også traditioner der knytter sig til særlige højtider som fastelavn og julegaveværksteder. Genkendeligheden i de tilbagevendende begivenheder skaber tryghed for børnene.

Pædagogerne er kulturbærere, og det er vigtigt at være åben over for nytænkning. Der skal være plads til at stille kulturen til debat. Børnene skal være med til at udvikle og tilpasse kulturen. Der skabes grobund for en ejerskabsfølelse, og børnene kan være med til at bære kulturen med sig og give den videre som kulturformidlere. De sociale kompetencer bliver stærkere, og børnene lærer af andre børn.

Vores samfund er bygget op omkring demokratiske principper, hvilket afspejler sig i den kultur, vi bevæger os i. Vi forventer, at vi kan stille spørgsmål,

Kulturformidling

diskutere med hinanden og lytte til hinanden. De demokratiske principper udgør en vigtig ramme om arbejdet i SFO, og børnene skal opleve, at deres ideer og meninger har værdi.

Det er vigtigt at kunne se sin egen kultur i et større perspektiv og vide, at der også eksisterer andre kulturer. Derfor er det vigtigt, at børnene med en anerkendende tilgang tilegner sig kendskab til, viden om og forståelse for andre kulturer for derigennem at mindske fordomme.

Børnene skal lære respekt for ligheder og forskelle og derved opleve den mangfoldighed, der er indenfor alle områder i samfundet.

Det er SFO's mål, at børnene:

- oplever at være en del af SFO-kulturen og de traditioner, der knytter sig hertil
- bliver medskabere af gruppens fælles historier
- tager del i kulturoverlevering til andre børn
- lytter til og respekterer hinandens forslag og meninger
- får kendskab til forskellige kulturer og traditioner i vores samfund.

Overgang fra børnehave til SFO: *Klokken er et kvarter i ni, og i dag har vi inviteret de børn fra børnehaverne, som skal starte hos os den 1. juni til at komme på besøg. Der er en summen af forventning i hele huset, for det er dejligt at få besøg. Ind af døren kommer mindre flokke af børn med den ene flotte kiste efter den anden. "Hvor må vi sætte vores skat", spørger et af børnene", og en af pædagogerne fra SFO viser vej til skattekistebordet. "Det er sindssygt, så mange skatte de har her", siger barnet.*

Alle børnene samles på legepladsen, og alle gaverne fra børnehaverne bliver åbnet. Der er flotte billeder, eventyrbøger og kryds- og bolle-spil. Børnene er stolte af de gaver, de har med.

Nu skal alle gamle og nye børn på en rigtig skattejagt rundt i alle lokalerne og også udenfor. Til sidst skal skatten graves op af sandkassen, og mange synes, den er godt gemt. Det er dejligt, at der er masser af frugt og vand, for man bliver tør i halsen af al det sand.

Heldigvis lykkes det at finde skatten. Alle børn får en badge med deres eget navn på. Det skal de have på de første dage, når de starter i SFO. Der er lidt tid til at udforske legepladsen og de mange kroge i huset.

Fyldt med oplevelser og indtryk vandrer alle i samlet flok tilbage til deres børnehave. "Men snart er det tid", var en af de sidste kommentarer fra et kommende barn på SFO.

Overgang fra SFO til fritidsklub: *En forårsdag i april dukker en medarbejder fra fritidsklubben op på SFO med materialet til "Allstar Showet". Nu starter en af de aktiviteter, der skal være med til at skabe en positiv overgang fra SFO til fritidsklub.*

Ud af ni sange vælger børnene på demokratisk vis "Re-sepp-ten" og "Den jeg elsker". Børnene er usikre på, hvordan det bliver at skulle stå på en scene og synge for børn, som de ikke kender. Stemningen bliver dog hurtigt afløst af spænding og glæde. I en hel uge har børnene nu gået og øvet sig på de to sange, og en dreng siger stolt: "Jeg har øvet hele weekenden, og nu kan jeg den udenad".

Den store dag er kommet, og stemningen er på sit højeste. Der skal males flag og "SFO-navnet" skal stå på pande, kinder og arme. Samlet og i højt humør tager vi af sted til klubben. Vi bliver budt velkommen og vist ind i et lokale, der er pyntet så flot, så vi næsten tror, det er kendisser, de får på besøg. To andre SFO'er er også repræsenteret, og der er mødt et stort antal forældre op for at overvære begivenheden.

Showet starter med gruppen med "Re-sepp-ten". De træder op på scenen og synger deres hjerter ud. Sangen slutter med 26 børn, drenge som piger, med armene om hinanden, syngende: "Vi er røde, vi er hvide, vi står sammen side om side". Følelsen er næsten, som da Danmark vandt EM i '92. Bagefter kommer holdet med "Den jeg elsker" på scenen og fyrer den af med alt det, de har.

Dommernes votering er kort. Vi har "Re-sepp-ten" med i finalen og bliver kaldt på scenen som en af to finalister. Børnene sitrer af spænding - flere med armene om hinanden og bedende hænder. De bliver nr. to, og skuffelsen viser sig tydeligt i deres ansigter, men de har stået sammen og kæmpet til det sidste. Alle bliver ønsket tillykke og får en rose.

Filosofisk udfordring

Hvad er uretfærdighed? Kan to have ret? Hvor er min plads i verden? Hvad sker der, når man dør?

Baggrund:

Børnenes fantasi og nysgerrighed skal udfordres, og på den baggrund skal der skabes rum for fordybelse, refleksion og forståelse.

Det pædagogiske arbejde skal give næring til børnenes nysgerrighed og fantasi ved at udvikle og udfordre det, der aktuelt rører sig i børnegruppen. Gennem planlagte og spontane aktiviteter og projekter skal børnene introduceres til nye temaer, begreber og fænomener.

Gennem indlevelse og engagement er det pædagogerens opgave at hjælpe børnene til at udvikle evnen til at fordybe sig. Gennem fordybelse skabes der fokus og koncentration, der kan fungere som et filter til at lukke irrelevante indtryk ude og danne basis for kvalitet, indre ro og balance. Fordybelse giver ro og efterlader rum til refleksion og forståelse og til at stille spørgsmål til verden og dens sammenhænge. Gennem nysgerrighed, fordybelse, refleksion og forståelse udvides og nuanceres barnets verdensbillede.

Et vigtigt redskab til at skabe refleksion og forståelse er dialog og samtale. Børnene oplever, at der kan være flere måder at forstå de samme ting på. Den fælles diskussion og refleksion bidrager til forståelse for andres perspektiver og forskelligheder og for sig selv.

Det er SFO's mål, at børnene:

- udvikler evnen til fordybelse
- udvikler evnen til at reflektere
- udvikler evnen til at forholde sig nysgerrigt til omverdenen
- udvikler selvindsigt.

Rejsen til Sydney: Mandag er turdag, så vi skal finde ud af, hvor vi skal hen på tur. Børnene kommer med forskellige forslag, som vi stemmer om. Vi snakker om, hvor vi plejer at tage hen, og hvor vi kunne tænke os at tage hen. Igennem længere tid har der i børnegruppen været en del snak om Sydney. Vi bliver enige om, at nu skal det være. Så må vi jo bare bruge det antal år, der skal bruges på det.

Gruppen har en særlig trækvogn, som følger dem gennem årene på SFO'en. Vognen er et symbol på, hvordan gruppen fungerer gennem hele deres skoletid. De skal i fællesskab trække vognen op over en bakketop, det tager 10 år at komme helt op på toppen, og hvis ikke alle holder ved, kører den tilbage.

Denne vogn skal nu pakkes til den store ekspedition. Det er jo en lang rejse, så børnene finder ud af, at vi må arbejde os frem for at tjene penge, så vi tager lidt værktøj med. Sav har man jo brug for, og vi skal også have tændstikker med, for hvis vi ikke har noget mad, så må vi fange noget mad og stege det. Måske er det også en god idé at tage en gryde med, hvis vi finder noget, vi kan lave suppe på. En presenning, hvis man skal sove og det regner, og aviser til at tænde bål med og til at sidde på.

Sådan går snakken børnene imellem, indtil de mener, at det er tid til afgang. Men hvilken vej ligger Sydney egentlig? Så må vi have globussen frem for at se: her er Gladsaxe og her er Sydney, og det er den retning, det vil sige, at vi skal gå sådan lidt syd og en lille smule den vej østover.

Filosofisk udfordring

Den nærmeste vej vi kan finde er hovedgaden. Den har nogenlunde retningen, så vi beslutter os for at gå af sted ud ad den. I starten er der god energi. Børnene går raskt til, glade og forventningsfulde og småsnakkende om de spændende nye ting, de snart skal opleve. Nogle finder et par flasker, som kommer op i vognen, så kan der indløses pant, som vi kan købe mad for.

Lidt nede ad gaden møder vi én af mine tidligere kolleger, som stopper og spørger: "Hvor er I på vej hen?" - "Sydney", svarer drengene med iver i stemmen. "Ej, hvor er I heldige" siger kollegaen. Vi går længere derudad og begynder efterhånden at komme ud på lidt ukendt land. Der kommer en begyndende uro og tvivl, og et af børnene foreslår, at vi lige skal stemme, om vi skal fortsætte vores tur til Sydney. Det ender med flertal for, at vi hellere må udsætte det til en anden gang. Så går vi i stedet ned på naboskolen og hilser på dem og leger lidt på legepladsen, inden vi går hjem igen. Alle er glade og tilfredse med bedriften. Det er ikke målet i sig selv, der er det vigtigste, men vejen dertil. Sammen kan vi klare det hele, men Sydney blev det ikke lige til den dag.

Kropslig udfordring

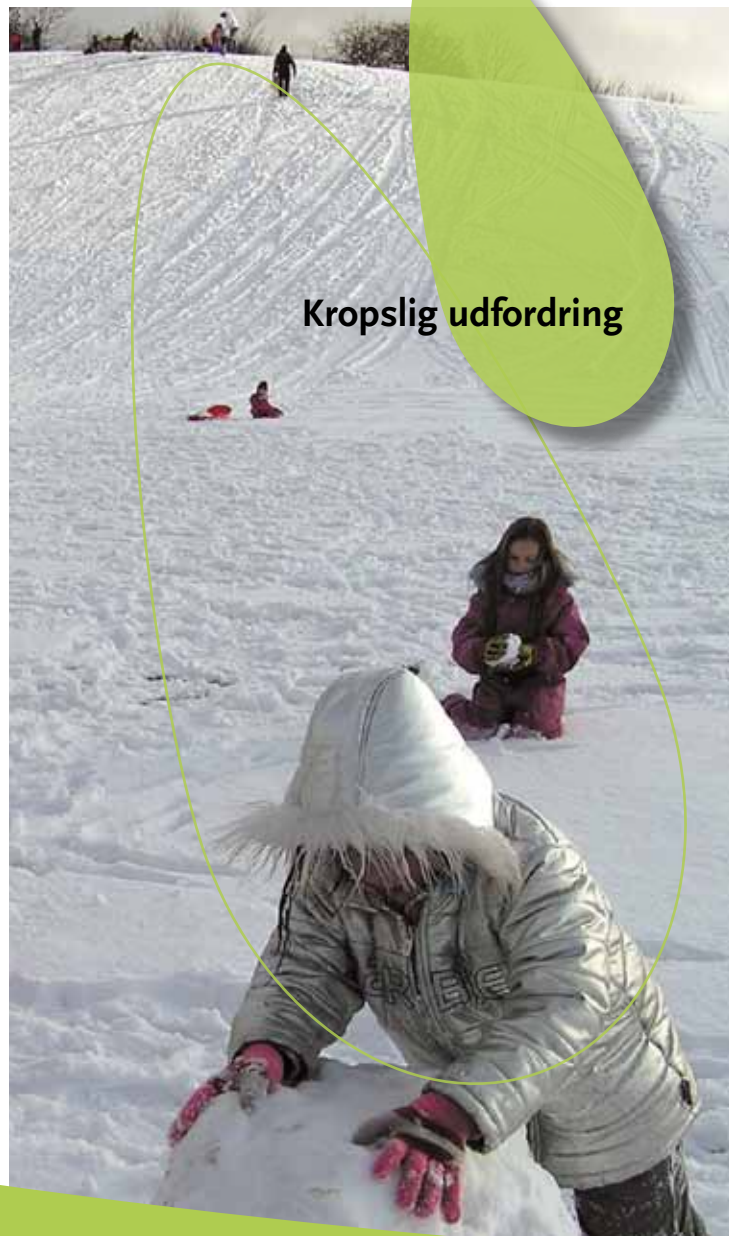
Hvorfor får man sidestik? Kan man tabe og vinde med samme sind? Hvad er sund mad? Kan vi sammen løfte den store madras? Hvorfor skal man spille sammen med de andre på holdet?

Baggrund: Udfordringer til kroppen, og de erfaringer børn gør sig, når de udfolder og udfordrer deres krop, er vigtige områder i barnets udvikling. Krop og bevægelse handler ikke kun om sundhed, motion og motorik, men også om sociale læreprocesser. Det pædagogiske arbejde med sociale relationer foregår konstant, når der er flere børn samlet.

Fysisk aktivitet er et godt rum for social læring. Gennem fysisk aktivitet lærer børn at samarbejde, følge fælles spilleregler og finde en god omgangstone, både når man vinder, og når man taber. Børnene lærer at acceptere hinandens forskelligheder og grænser.

Fysisk aktivitet gennem leg giver anledning til glæde og samvær i børnegruppen og styrker fællesskabet, og der skabes mulighed for relationer på tværs af alder, køn og grupper.

Pædagogerne skal hjælpe barnet til at finde aktiviteter, der giver succesoplevelser. De skal også udfordre barnet ved at præsentere og iværksætte alternativer, hvor succes endnu ikke er oplevet.

Gennem at udforske, afprøve og udfordre sig selv bliver barnet mere bevidst om sine egne styrker og begrænsninger. Barnets selvopfattelse og kropsforståelse bliver styrket. Når børnene udfordres kropsligt og får mulighed for at få positive erfaringer med at bevæge sig, er det medvirkende til at danne grundlaget for et aktivt liv som forudsætning for en sund livsstil.

Børnene skal også tilegne sig viden om og forståelse for sund kost ved fx at involvere dem i madlavningen i SFO.

Forberedelse af hoved og krop: *Hele året igennem er der fælles sportsaktiviteter, som tilrettelægges af Institutionernes Sportsudvalg. Når kalenderen kommer, ser vi på, hvordan sportsaktiviteterne passer ind i SFO'ens andre tilbud, og vurderer hvor lang tid og hvor mange gange, det vil være relevant at øve til stævnerne. Vi forbereder os godt til alle stævnerne, så børnene ved, hvad deres opgave er. Det er lige fra, hvordan vi færdes i trafikken til, hvordan vi opfører os i hallen eller på idrætspladsen. I forberedelsen ser vi på, hvordan vi kan give børnenes ansvar og roller, og vi arbejder med børnenes personlige kompetenceområder. Vi prøver at give dem opgaver, som ligger inden for nærmeste udviklingszone.*

Det er SFO's mål, at børnene:

- udfolder sig kropsligt
- oplever glæde ved at bruge sin krop gennem leg og bevægelse
- får mulighed for at afprøve og udfordre sine fysiske grænser.

Det er naturligt også at arbejde med børnenes sociale kompetenceområder. At få børnene til at forstå, at det gavner helheden og fællesskabet, hvis vi nuancerer og differentierer opgaver og ansvar. Til samlingerne inden et stævne taler vi om den etiske dimension. "Hvordan skal man opføre sig, hvis de sportslige resultater er gode, men også hvis de er knap så gode". Det er et sundt udgangspunkt at give lov til at fejre sine succeser, men også at aktiviteten og oplevelsen har en vigtig værdi i sig selv, selvom de sportslige resultater udebliver.

En succes er, når børnene gør det så godt, som deres potentiale tillader, og alle succeser fortjener at blive fejret. Idræt og leg er en fantastisk motiverende måde at arbejde med børnene på, og igennem leg, bevægelse og idræt bliver der knyttet mange gode og varige kammeratskabsrelationer. Og så er det jo sundt som bare pokker.

Udtryksformer

*Hvordan tegner man et jordskælv?
Hvad er en god historie? Hvordan
føles rød? Hvad kan man bruge spro-
get til? Kan man læse en tegning?
Kan man tale med kroppen?*

Baggrund: Børnene skal have udfordringer, så evnen til at udtrykke sig gennem krops-, tale- og skriftsprog og gennem æstetiske udtryksformer, udvikles. At kunne udtrykke sig er en grundlæggende egenskab.

Alle har brug for at blive set og hørt, og det er vigtigt, at børn oplever mulighed for forskellige udtryksformer. Gennem kendskab til og beherskelse af forskellige udtryksformer tilegner barnet sig konkrete redskaber til at kommunikere og formidle sin egen og gruppens fortællinger.

De sproglige og æstetiske produktioner bliver en del af barnets spor, hvorigennem progressionen i den personlige udvikling bliver tydelig. Det er et instinktivt behov at sætte spor. Det er en vigtig del af det pædagogiske arbejde at udfordre børnene til at sætte positive spor gennem bl.a. tegninger, malerier, drama og musik.

Børnenes sprog og ordforråd skal udfordres ved at høre historier, ved selv at fortælle historier og ved at sige rim og remser.

Pædagogerne skal udfordre børnenes udtryksformer ved at invitere den æstetiske kultur ind i SFO. Det kan ske i form af inspirationskunst og ved at opsøge kulturen gennem bl.a. museumsbesøg.

Ved beherskelse af forskellige udtryksformer til at formidle viden, erfaringer og følelser på, lærer barnet sig selv bedre at kende. At udtrykke sig og den øgede selvindsigt bliver en vigtig del af barnets sociale og personlige udvikling.

Det er SFO's mål, at børnene:

- lærer at bruge sproget til at udtrykke viden, erfaring og følelser
- udforsker sproget og udfordres sprogligt
- oplever at alle deres sanser bliver stimuleret
- lærer forskellige æstetiske udtryksformer igennem kreative værksteder
- bruger deres fantasi i kreativ udfoldelse
- oplever at deres spor er synlige på SFO'en.

***Ansigter:** I den lange vinter har vi arbejdet med kunst. Det overordnede tema har været ansigter, som børnene har udtrykt på forskellige måder. Vi har brugt forskellige materialer og teknikker, og alle børnene har været med til at skabe nogle fantastiske kunstværker.*

De har arbejdet med ler, akrylportrætter og popkunst efter deres egne fotos. De har lavet skraldekunst på masonitplader og abstrakt kunst a la Picasso. Det har været en spændende proces, hvor alle børnene har vist deres mangeartede kreativitet og engagement.

Samtidig har de haft det sjovt og fået nye venner på kryds og tværs af afdelinger og klasser.

Vi holder kunstfernisering i skolens kantine, og efter en tid flytter udstillingen til Gladsaxe Rådhus, hvor mange borgere kommer forbi.

Udtryksformer

Naturforståelse

Hvor kommer maden fra? Hvad kan vi bruge fra naturen? Hvorfor bliver det vinter? Hvordan dannes sne? Kan man læne sig op ad vinden? Hvordan føles en slange?

Baggrund: Oplevelser i og med naturen skaber trivsel og glæde for både børn og voksne. Det er fantastisk at slå koldbøtter og finde gode træer at klatre i. Det er eventyrligt og mystisk med troldeskove og nissehuler. Naturen rummer et stort kundskabslager om planter og dyr. Det er et sanseværksted, der pirrer med forunderlige dufte, smage og syns- og føleindtryk.

Pædagogerne skal vise børnene, at naturen er en næsten uudtømmelig kilde til oplevelser og erfaringer. Gennem oplevelser og erfaringer med naturen bliver barnet klogere ikke kun på naturen i sig selv, men også på sig selv. Naturforståelse skal integreres i det pædagogiske arbejde, og det sker ved at tage ud i naturen og ved at bringe naturen med ind i SFO.

Pædagogerne skal udvikle børnenes kendskab til deres lokalområde og forbindelsen til den store verden. Det er vigtigt, at børnene tilegner sig forståelse for, at vi alle er en del af en større helhed, og at vi er gensidigt afhængige af naturen. Naturen er et fantastisk og forunderligt læringsrum og en evig kilde til oplevelse og indsigt.

Naturens ressourcer er ikke ubegrænsede, og i det pædagogiske arbejde med naturforståelse er det vigtigt, at børnene udvikler et ansvar for ressourcernes begrænsning samt en forståelse for, hvordan vi kan tænke og handle ud fra mest mulig hensyntagen til naturen.

Børnene skal udvikle forståelse for sammenhænge i naturen som fx indsigt i årstidernes skiften og råvarernes vej fra jord til bord.

Det er SFO's mål, at børnene:

- får oplevelser i og med naturen
- tilegner sig viden om naturen
- tilegner sig viden om og ansvar for miljø og økologi
- tilegner sig lokal og global bevidsthed.

På besøg i Natur- og Sejlklubben: Vi går på stien ned mod søen, og allerede her begynder naturoplevelserne. Der er mange dufte, som vi ikke har derhjemme, og fårene bræger os velkommen i naturen. Kække voksne plukker døvnælder og skræmmer børnene med dem. Nogle tror, det er brændenælder, indtil de forstår forskellen.

En gruppe børn og voksne tager redningsveste på og går ud på bådebroen. De har taget fiskenet med i håb om at fange noget. Det bliver ikke så tit til andet end noget småkravl og måske en død fisk. Hvis vi er stille, dukker blichøns, lappedykkere og måske en fiskehejre op.

Ved sejlklubbens hus er et bål blevet tændt. Dejen til snobrød er lavet og snobrødspindene er hentet i huset. Det er lidt mere sejt selv at snitte sin egen pind med sin dolk, så det er der altid nogle, der gør.

Mirabellerne er modne, og nogle af børnene går ud og plukker, som var de børn fra stenalderen. Nogle finder hurtigt ud af at kende forskel på modne og umodne bær. De opdager, at der både er gule og røde mirabeller. Andre kommer også til at plukke grønne, men de kan da altid bruges til at kaste efter andre børn. Nogle mirabeller kommer med hjem, hvor de måske bliver brugt til at lave marmelade, hvis ikke de er spist inden.

Efter sådan en dag har alle rørt sig, alle har fået frisk luft og lugter godt af bål. To har sikkert fået en sok, én har skåret sig i fingeren på sin dolk, tre har brændt sig på brændenælder, og fire har ondt i maven af for mange mirabeller.

Alle har haft en dejlig dag og har lært nyt eller genopfrisket gammel viden om naturen.

Læs mere

på Gladsaxe Kommunes hjemmeside gladsaxe.dk

Styrket skoleledelse

Strukturen for en styrket skoleledelse i Gladsaxe Kommune er besluttet af Gladsaxe Byråd og den ændrede skoleledelse trådte i kraft pr. 1. august 2005.

Indskoling

Indskoling i Gladsaxe Kommune er baseret på et samarbejde mellem lærere og pædagoger i den samordnede indskoling. Dette er tiltrådt af Gladsaxe Byråd i 1988.

Trinmål

Gladsaxe Byråd har i maj 2004 vedtaget "Trinmål for børnenes alsidige, sociale og personlige udvikling". Dette er gjort for at markere vigtigheden af, at børnenes skoleforløb ikke kun handler om den faglige læring. Det er lige så centralt, at der bliver sat professionelt fokus på at udvikle børnenes fælles værdier, forståelse og gensidige tolerance.

Børnepolitik og skolepolitik

Børnepolitikken skal sikre sammenhæng i overgangene mellem det almene tilbud og tilbuddene til børn og unge med særlige behov, og dermed sikre helhed og sammenhæng i børnenes og de unges liv.

Helhed og sammenhæng

Børne- og Undervisningsudvalget har i 2006 fastlagt rammerne omkring "Fælles børn - fælles ansvar".

Lektiecafé

Fra skoleåret 2008 er der indrettet lektiecafé og lektiehjælp på alle skoler.

Gladsaxe Kommune
Børne- og Kulturforvaltningen
Rådhus Allé
2860 Søborg

gladsaxe.dk/boern
E-mail: bkf@gladsaxe.dk
Telefon: 39 57 50 00

